

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Continet triplicem Tractatum: Primus est de Conscientia. Secundus agit de Merito. Tertius de Reviviscentia meritorum.

Lourenço, Agostinho

Leodici Eburonum, 1692

Sectio V. Qualiter mereatur qui cum Conscientiâ erroneâ dictante aliquid esse licitum, id operatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80151](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80151)

fitas, nullum datur peccatum, ut in casu proposito docet P. Sanchez cit.

77. Objicies 2. Prædicta doctrina non est vera in Judice, aut Prælato non habente titulum coloratum, sive collatum per legitimum superiorem, licet communiter existimetur verus Judex, aut Prælatus; ergo neque sic erit vera in Judice, aut Prælato prædictum titulum habente. Respondeo primò negando antecedens cum *Basil. lib. 3. de Matrim. cap. 22. num. 46. Joan. Sanch. in select. d. 44. num. 3. apud. Dian. part. 2. tract. 16. resolut. 43.* qui addit hanc opinionem esse satis probabilem, & utilem Confessoribus, & bono communi. Undè secundam hanc sententiam Ecclesia dat jurisdictionem, quando adest communis error, etiam sine titulo colorato, idest, per legitimum superiorem collato.

78. Respondeo secundò, dato, & concessio antecedente, negando consequentiam; diversa ratio patet ex dictis; ad hoc enim, ut gesta valeant, non sufficit communis error, sed requiritur etiam titulus, saltem coloratus, seu præsumptus, quo caret ille, qui non auctoritate superioris, sed ipse se ipsum intrusit in dignitatem aut officium: vel collatio fuit illi facta à superiore, qui etiam ad suam dignitatem non habuit titulum coloratum. Ita ex *cap. Infamis, vers. Verumtamen, 3. quest. 7. & ex l. Barbarius, ff. de officio Prætoris.* Probat cum multis P. Sanchez de Matr. lib. 3. d. 22. num. 49. tenent etiam P. Less. lib. 2. de Just. cap. 29. dub. 8. num. 68. P. Soar. tomo 4. in 3. part. d. 26. sect. 6. num. 7. P. Reginal. in praxi, tomo 1. lib. 1. num. 102 & 103. P. Agid. d. 8. de Sacram. dub. 2. num. 22. & dub. 6. num. 47. P. Filiuc. tomo 1. tract. 7. cap. 9. num. 227. P. Faugund. lib. 7. quinquag. cap. 2. num. 73. quos citat, & sequitur *Dian. part. 2. tr. 16. resolut. 43.*

79. Unde, ut valida sint gesta per judicem putativum quatuor debent conditiones concurrere: Prima, ut habeat titulum putativum, & coloratum. Secunda, ut communi errore existimetur legitimus superior. Tertia, ut talem titulum putativum obtineat homo ab eo, qui poterat illum conferre, quamvis de facto invalidè collatus sit, ut tenet *Barbof. de Potest. Parochi, cap. 17. n. 33.* aliter non haberet ille titulus colorem, quo verus possit videri. Quarta, ut Judex non sit incapax officii de jure naturali, aut divino; siquidem tale impedimentum suppleri non potest per jus humanum ex *Regul. 148. de regul. jur.* Hinc est, ut non valeant gesta per Judicem rationis usu carentem, licet communi errore putetur sanæ mentis: neque maneat absolutus, qui putat se habere veram contritionem, aut attritionem, cum tamen non habeat: neque qui absolvitur ab eo, qui putatur verus Sacerdos, cum tamen non sit, idemque de similibus casibus; nam de similibus idem est judicium per text. in *l. Non possunt, ff. de legibus.* neque enim parium debet esse dispar ratio *Bald. in l. Mulier, C. de sponsalib. & alii apud Lar. lib. 1. cap. 5. n. 1.*

SECTIO V:

Qualiter mereatur qui cum Conscientiâ erroneâ dictante aliquid esse licitum, id operatur?

80. DVERTES quæstionem posse procedere de Conscientiâ, aut invincibiliter, aut vincibiliter erroneâ, nempe in casu, quo Medicus ex motivo misericordie

diæ applicat remedium medicinæ infirmo, existimans, tale remedium profuturum, quod tamen illi mortem intulit: & quæritur: Utrum talis actus, applicans tale remedium putatum bonum, sit moraliter bonus? Unde fit.

Difficultas 1. Utrum hæc voluntas applicans, tale remedium, sit actus moraliter bonus, quando existimatio est invincibilis; sive applicatio fit ex conscientia invincibiliter erroneâ? Affirmativè. Ita *Cordub. lib. 1. quest. 23. 2. p. proposit. 1. P. Soar. cit. d. 12. sect. 4. num. 8. P. Sanch. lib. 1. decal. cap. 1. n. 17. P. Azor. lib. 2. cap. 8. q. ult. P. Vasq. 1. 2. d. 58. cap. 1. & d. 60. cap. 3. P. Pal. tom. 1. d. 1. punct. 2. num. 6. P. Valent. d. 2. quest. 14. punct. 5. assert. 2. P. Sal. 1. 2. tract. 8. d. unica sect. 3. num. 20. Lorca d. 37. memb. 1. proposit. 1. Almam. lib. 1. moral. cap. 4. P. Becan. tract. 1. cap. 4. quest. 7. num. 7. Malder. d. 83. S. Quamvis. P. Filiuc. tomo 2. tract. 21. cap. 4. num. 123. P. Amicus tomo 3. d. 15. n. 21. P. Laym. lib. 1. tract. 1. cap. 3. num. 2. P. Arriaga tom. 3. d. 21. num. 27. & alii, quatenus omnes communiter asserunt, actionem humanam esse moraliter bonam, si conformetur conscientie erranti invincibiliter proponenti voluntati, ut honestum, quod à parte rei est malum aut indifferens.*

Probat primò ex P. Soar. Sanchez, & Sal. cit. quia homo ille applicans remedium infirmo, non peccat; siquidem ignorantia invincibilis excusat à culpâ, sicut & à penâ, prout supra diximus; ergo elicit actionem honestam, & bonam; siquidem in judicio non datur actio indifferens; ergo si actio illa non est prava debet esse honesta, & bona.

Non placent: Primò, quia licet actus ille applicandi remedium infirmo non sit peccaminosus, non ex eo sequitur, quod sit honestus, cum possit esse indifferens per se juxta opinionem *Scot. in 2. dist. 7. quest. unica.* Siquidem prædictus actus, licet ex ignorantia invincibili excusetur à malitiâ, non tamen accedet ad perfectionem bonitatis moralis, sicque manebit indifferens.

Secundò, quia talis actus voluntatis poterit esse indifferens saltem per accidens; licet enim sententia *D. Thom. quest. 18. art. 9.* negans actus indifferentes in individuo sit maximè recepta, negari non potest, quod opinio contraria sit etiam probabilis, juxta quam si quis operetur, eliciet actum indifferenterem, non quidè per se, sed per accidens, idest ex opinione probabili: nam si unus probabiliter existimans dari honestatem in objecto, eliciet operationem honestam, cur etiam non eliciet indifferenterem, si probabiliter existimet, dari actum indifferenterem in individuo? Quidquid in contrarium dicat P. Sal. cit. num. 21. adversus P. Soar. 1. 2. tract. 3. d. 9. sect. 3. num. 50. sine P. Becan. tract. 1. cap. 5. quest. 6. n. 5. & *Lorc. de actib. human. d. 29. dub. 1.* qui omnes libenter admittunt, dari actus indifferentes in individuo, non ex natura rei, sed per accidens, interveniente opinione probabili.

Probat secundò ex eisdem authoribus, quia actio conformis judicio recto, est actus honestus; sed actus applicandi tale remedium ægroto, ita se habet; siquidem judicium dictans, quod tale remedium honestè applicandum sit ægroto, est rationale; ergo & rectum; consequenterque rectus, & honestus est talis actus. Non etiam placent; siquidem, ut supra diximus de Conscientiâ rectâ, illud judicium non est verum, etiam practicè; ergo neque rectum. Unde melius.

Probatur tertio à priori, quia actus voluntatis moraliter bonus desumit suam bonitatem ab objecto, non prout est in se à parte rei, sed prout repræ-

E 3 sentatur

sentatur per intellectum; sed prout per intellectum repræsentatur, æqualiter repræsentatur per notitiam veram, atque per falsam in ordine ad appetitionem voluntatis; siquidem voluntas non magis allicitur ex notitia vera objecti ad illud profectum, quàm ex notitia falsa; ergo si actus voluntatis, tendens in objectum honestum repræsentatum per notitiam veram, est actus honestus, etiam talis erit, si tendat in objectum honestum repræsentatum per notitiam falsam, si talis sit invincibiliter. Confirmatur, quia hæc est ratio à priori, propter quam operari contra conscientiam erroneam non est peccatum, ut patet ex supra dictis, quatenus scilicet præceptum (idemque de bono non præcepto,) non inducit obligationem voluntati, nisi ut repræsentatum voluntati; sed eodem modo repræsentatur per cognitionem veram, ac falsam; ergo actus voluntatis, qui conformatur cum notitia invincibiliter falsa de objecto honesto, erit moraliter honestus, & bonus.

87. Probatur quartò à posteriori, quia actus, qui conformatur conscientie erronee invincibili, est meritorius; ergo & moraliter bonus; siquidem meritum est passio consequens bonitatem moralem actus in homine viatore. Probatur antecedens primò, quia fideles communiter existimant, se æqualiter mereri in actibus procedentibus ex ignorantia invincibili, si alioqui tendant in motiva honesta; atque in actibus factis ex scientia recta; alioqui non æquale meritum daretur in actu misericordie, quo quis largitur eleemosynam pauperi ficto, atque datur in actu, quo sublevatur miseria pauperis veri; ergo &c.

88. Secundò, quia si opera facta ex ignorantia invincibili non essent meritoria, sequeretur, fideles maxime retardari ab exercitio bonorum operum, quatenus in illis potest aliquis error contingere, darique probabile periculum amittendi fructum, sicque quando quis vellet dare eleemosynam pauperibus, qui simulatis plagis emendant, deberet adhibere diligentiam, ut certò sciret, essentne vera, an fictæ plagæ illæ, ne fructum amitteret, quæ diligentia multum temporis consumeret, virtutum exercitium impediret, & à sanctis Patribus reprehenditur; ergo &c. Tertiò, quia Deus non est magis propensus ad puniendum, quàm ad præmiandum; sed punit ut demeritorias actiones factas contra conscientiam invincibiliter erroneam; ergo etiam ut meritorias præmiabit illas, quæ fuerint conformes eidem conscientie invincibiliter erronee.

89. Probatur quintò ab exemplo, quia si quis cum errore invincibili existimet, dari præceptum non comedendi carnes feriâ sextâ, in qua incidit festum Nativitatis Christi Domini, & comedat, peccabit contra talem conscientiam, ut est certum; ergo etiam si actio fiat conformiter ad talem conscientiam, & cum debitis circumstantiis, erit moraliter honesta, & bona; siquidem contrariorum eadem est ratio; bonitas autem & malitia sunt contraria.

90. Dices: Ex D. Dionys. lib. 4. de divin. Nominib. Malum ex quolibet defectu; bonum non, nisi ex integra causa; ergo licet agere contra conscientiam invincibiliter erroneam, sit peccatum, non ideo actio, quæ illi fuerit conformis, erit moraliter bona, ut potè quod ad honestatem moralem non sufficit cognitio falsa; sicut ad malitiam, sed ulterius requiritur cognitio vera, ut detur integra causa. Respondeo negando consequentiam quoad secundam partem; argumentum enim, quando fit à malitia ad bonitatem, est satis probabile, nisi aliqua ratio urgens desumpta ex speciali ratione malitiae

cogatur aliter in illa, quàm in bonitate philosophari.

Instabis: Ex demerito ad meritum non fit bona argumentatio; ergo neque ex malitia ad bonitatem. Consequentia videtur sufficiens. Probatur antecedens, quia si quis incidat in adulterium, plus demeretur, quàm si solam simplicem fornicationem committat; siquidem cum demeritum sequatur malitiam, & in primo actu peccat contra justitiam, & castitatem; in secundo autem contra solam castitatem, inde fit, quod primus actus sit magis demeritorius, quàm secundus; sed ex hoc non fit argumentum ad meritum; siquidem æqualis meriti est actus, quo quis largitur eleemosynam pauperi Sacerdoti ex motivo misericordie, prævidendum esse Sacerdotem; atque est actus, quo æqualem eleemosynam confert pauperi non Sacerdoti ex eodem motivo; licet enim in Sacerdote detur specialis honestas religionis, non datur ibi novum exercitium libertatis, quod necessarium erat ad novum meritum; ideòque multi admittendo distinctam bonitatem in actu externo, & interno, negant tamen in externo distinctum meritum, quia in illa non datur distincta libertas; ergo &c.

Hæc instantia multa continet scitu digna, & infra examinanda Tract. 2. Disp. 2. Interim Respondeo aliquando fieri bonam argumentationem à demerito ad meritum, v. g. ex libertate sufficiente ad peccandum mortaliter; sicque ad demerendam vitam æternam, bene potest inferri, quod etiam sufficiat eadem libertas ad promerendam eandem vitam æternam, & in hunc modum argumentatur P. Soar. tract. 3. de Grat. lib. 12. cap. 3. num. 12. ex quo potius confirmatur, quàm infirmatur argumentum desumptum à malitia morali ad bonitatem moralem in casu proposito, ut consideranti patebit. Ad exemplum.

Respondeo primò, plus quidem demereri, qui peccat cum uxoratâ, quàm cum solutâ, si non ratione offensæ, quæ secundum graves Theologos (ut suo loco videbimus) est simpliciter infinita, proindeque demeretur infinitum, atque adeò tantum demeretur per unam offensam, quàm per mille; infinitum enim non potest augeri, sicut neque minui; ratione tamen malitiae, quæ duplex est in adulterio, ut probat argumentum: ex hoc autem, juxta opinionem probabilem, bene potest inferri, etiam majoris meriti esse actum misericordie exercitum erga pauperem Sacerdotem, quàm erga illum, qui Sacerdos non est. Quam opinionem sequitur P. Vasq. d. 43. cap. 4. num. 25. P. Azor. tomo 1. lib. 1. cap. 26. quest. 8. dum dicunt ad distinctum meritum satis esse distinctam bonitatem, licet exercitium libertatis non sit distinctum; sic enim in electione medii necessarii, cum sit actus necessarius, concedunt distinctum meritum, si detur distincta bonitas à bonitate intentionis.

Respondeo secundò juxta aliam sententiam asserentem ad distinctum meritum necessariò requiri distinctam libertatem, ut docet P. Soar. tomo 3. de Grat. lib. 12. cap. 11. à num. 8. P. Sal. 1. 2. tract. 6. d. 1. sect. 5. num. 46. & de qua nos infra Tract. 2. Disp. 2. quod, stante eadem libertate, possit dari duplex demeritum in eo actu adulterii: non autem duplex meritum in eleemosyna Sacerdoti erogata. Et ratio est, quia actus meritorius, cum de se sit perfectior, quàm demeritorius, perfectiorè requirit libertatem absolute loquendo; ergo licet multiplicetur demeritum, non multiplicabitur meritum, nisi exercitio libertatis multiplicato. Unde licet in actu

externo

externo bono non detur novum meritum ob defectum novi exercitii libertatis; non proinde dicendum est, quod in actu externo pravo non detur novum demeritum ob eundem defectum; siquidem novum demeritum non postulat novum exercitium libertatis, ut non postulat in adulterio, in quo datur idem exercitium libertatis, & tamen datur duplex demeritum, quia duplex datur malitia contra duplicem virtutem, ut manifestum est.

95. Inferes: Ergo si homo in articulo mortis eliciat contritionem ex intentione efficaci consequendi Beatitudinem, non salvabitur, cum talis actus sit necessarius, homo autem debeat liberè salvari. Respondeo negando illationem; licet enim contritio sit medium unicum, & necessarium ad salutem in hoc eventu (suppono non dari copiam Confessoris,) & eliciatur ex intentione efficaci consequendi salutem, non est tamen actus necessarius juxta ordinarium modum operandi hominum; siquidem ordinariè prædictus actus contritionis est simpliciter liber, quatenus liberum est voluntari mutare intentionem, etsi efficacem; consequenterque elicere, aut non elicere actum contritionis. Nam qui facit votum, efficax propositum habet implendi illud, & tamen nova libertate illud implet.

96. Urgebis: Actus Contritionis, ut supponitur, datur simul in eodem instanti, in quo primò existit intentio; sed ex illa, cum sit efficax, necessariò sequitur actus contritionis; siquidem posita intentione in instanti, in quo est, non potest pro eodem non esse; illa autem posita, necessariò determinatur voluntas pro eodem instanti ad actum contritionis; ergo &c. Respondeo in tali eventu nihil mereri hominem per actum contritionis, cum sit necessarius; hic tamen casus extraordinarius est, sicque non debet reputari absurdum dicere, actum contritionis non esse meritorium, quando est actus necessarius; alioqui absurdum erit dicere, amorem beatificum, cum sit actus perfectissimus & supernaturalis quoad substantiam, non esse meritorium, etiam dato, quod status Beatorum de potentiâ absolutâ esset status merendi, quia est actus necessarius. Adhuc tamen.

97. Objicies 1. pro *Martin. de Magistris, quest. 5. de ebriet. ad 9. & August. apud P. Sanchez lib. 1. de cal. cap. 11. num. 17. sine*: Bonum, & malum à quo actus voluntatis desumit bonitatem, aut malitiam, in eo distinguuntur ex *D. Thom. 1. 2. quest. 19. art. 6. ad 1.* quod ad malum sufficit, quod aut in re sit malum, aut ut malum apprehendatur; ad bonum autem, quod utroque modo sit bonum, & in re, & ut apprehenditur; ergo actus tendens ad objectum in re malum, licet apprehensivè bonum, non est bonus, neque honestus.

98. Respondeo cum *P. Sanch. proximè, D. Thom. locutum fuisse de conscientia vincibiliter erroneâ, & prout sic docuisse, ad malum sufficere, quod detur malitia, aut in re, aut in apprehensione; ad bonum autem requiri quod utroque modo sit bonum. Et ratio est, quia si homo existimet per errorem vincibilem objectum à parte rei malum, esse bonum, & operetur juxta talem conscientiam, peccat: & si per errorem etiam vincibilem, objectum à parte rei bonum, existimet esse malum, & illud amplectatur, peccat; ergo ad malum sufficit malitia, aut in re, aut in apprehensione, quando homo ex ignorantia vincibilis operatur. Deinde ad bonum requiritur, quod utroque modo sit bonum, quia cum ignorantia vincibilis non excuset, ut homo honestè operetur per errorem vincibilem, non solum est ne-*

cessarium, quod bonitas apprehendatur, sed etiam quod in objecto non detur malitia à parte rei; alioqui jam actus erit pravius; ergo ad bonum requiritur bonitas utroque modo.

Objicies 2. Bonitas sumitur ex objecto debito; sed quando actus conformatur conscientia invincibiliter erroneâ, non tendit in objectum debitum, imò indebitum; ergo non est bonus. Respondeo distinguendo majorem: sumitur ex objecto debito, vel à parte rei, vel apparenter; concedo majorem: solum debito à parte rei; nego majorem: sufficit enim, quod objectum apprehendatur ut honestum, licet à parte rei tale non sit, ad hoc ut actus ad illud tendens sit honestus, ut diximus.

Objicies 3. Actus bonus debet conformari cum rectâ regulâ; sed judicium erroneum ex eo, quod tale est, non est recta regula; ergo actus, qui cum illo conformatur, non est bonus. Respondeo primò cum aliquibus, actum, ut sit bonus, debere quidem conformari rectâ regulâ; judicium autem invincibiliter erroneum esse rectam regulam, saltem practicè: duplex enim inquit, est recta ratio, una speculativa, quæ tunc censetur recta, quando est conformis rei quam enuntiat: altera practica, quæ tunc datur, quando prudenter dirigit voluntatem, id est, quando proponit voluntati ea, quæ, adhibitâ morali diligentia, judicat esse honesta, licet fortè ex ignorantia invincibili erret. Undè ut voluntas sit recta, opus non est, ut sit conformis rectæ rationi speculativæ, sed satis est, quod conformetur rectæ rationi practicæ, id est, ut amplectatur id, quod ratio practica prudenter judicat esse honestum, licet non sit tale. Sed cum *d. 2. sect. 1. & 2. dixerimus num. 12. & 38.* veritatem practicam non distingui à veritate speculativâ.

Resp. secundò melius, ad hoc, ut actus sit moraliter bonus, & honestus, aut non esse necessarium, quod conformetur rectæ regulæ; aut si necessarium est, per rectam regulam intelligendam esse rectam, aut in re, aut solum apparenter, quale est judicium invincibiliter erroneum representans objectum pravum ut connexum, & sibi conforme.

Objicies 4. Si conscientia invincibiliter errans dicitur actum esse indifferentem, non idèò actus erit indifferens; siquidem actus in individuo aut est bonus, aut malus; ergo licet conscientia prout sic dicitur, actum esse bonum, non idèò erit bonus, si à parte rei sit malus. Respondeo negando antecedens, & ejus probationem, ut patet ex supra dictis à *num. 83.*

Objicies 5. Actus fidei non specificatur, neque specificari potest, per motivum apparens; alioqui cum hoc possit esse falsum, posset etiam talis esse actus fidei, & Deus diceretur causa, & author falsitatis, quod non est admittendum; ergo idem dicendum erit de actibus aliarum virtutum. Resp. negando consequentiam; diversa ratio est, quia actus judicativus fidei supernaturalis informare debet objectum materiale, prout est à parte rei, sicque debet specificari per proprium motivum, & non per aliquid apparens, alioqui jam posset esse falsus, & Deus causa falsitatis, quæ neque de potentia absoluta in Deum cadere potest, ut optimè docet *P. Soar. d. 3. de Fide, sect. 5. num. 6.* Unde in actu fidei, quatenus pertinet ad intellectum, est specialis repugnantia: hæc autem non datur in actibus aliarum virtutum, sicque bene possunt specificari per motivum apparens.

Dixi quatenus pertinet ad intellectum, siquidem prout spectat ad voluntatem, & est pia affectio, posse specificari per objectum apparens tenet *P. Sanch. sect. 3.*

sect. 3. n. 20. fine. Unde juxta hunc dicendi modum si alicui proponatur tanquam de fide credendum, Tobiam non habuisse canem, & hic invincibiliter per quandam prudentiam apparentem judicet objectum esse sufficienter propositum, eliciet voluntatem credendi supernaturalem.

105. Objicies 6. Si conscientia invincibiliter errans sufficeret ad actum bonum, talis actus spectaret ad aliquam virtutem; habitum produceret; ac tandem foret meritorius; sed nullum ex his dici potest. Non primum; siquidem actus virtuosus tendit in bonum; ille vero actus tendit in objectum pravam a parte rei: Non secundum; siquidem habitus est specialis inclinatio ad speciale objectum honestum, non vero turpe, qualis esset habitus a tali actu productus. Non denique tertium, alioqui sequeretur, aliquem adulterando, & occidendo mereri, quod est absurdum; ergo &c. Respondeo negando minorem, ad cujus probationem patet solutio ex dictis numer. 83. 91. & sequentibus, & patebit ex dicendis num. 108.

106. Objicies 7. Si actus voluntatis, qui conformatur conscientia invincibiliter erronee, esset honestus, & bonus, posset homo de illo jam præterito licite gaudere; sicq; poterit Petrus v. g. gaudere, quod medicinam dederit infirmo, ex qua mortuus est; sed hoc dici non potest; ergo neque illud, ex quo sequitur. Hoc argumentum spectat ad materiam de peccatis, ubi agitur, & a nobis agendum est, de delectatione morosa, de qua etiam infra aliqua perstringemus: Interim:

107. Respondeo in casu adducto de medicina applicata ægroto per errorem invincibilem, ex qua ille mortuus est, duo spectanda esse: Primum actum voluntatis secundum objectum illius, & effectum secutum. Igitur de actu præterito, quo homo voluit applicare medicinam, prout honestus fuit, licitum est gaudere: non ita tamen de objecto illius, neque de effectu secuto; siquidem objectum, & effectus secutus, est quid turpe, licet antecederet per ignorantiam invincibilem putaretur honestum, quatenus applicatio illa medicinæ representabat profutura. Hæc interim, latius enim infra dicemus de hac re Sect. 10.

108. Difficultas 2. Utrum hujusmodi actus conformis conscientia invincibiliter erranti habeat bonitatem, non solum in genere, sed ejusdem speciei, quam haberet, si conscientia recta foret, & objectum propositum ita esset a parte rei honestum, sicut per hanc conscientiam proponitur? Affirmative. Ita expressè P. Soar. P. Sanch. P. Sal. Lorca cit. Probatur primò, quia eadem est ratio de objecto representato ut absolute honesto respectu actus voluntatis, ut sit absolute honestus, quæ est de objecto representato ut honesto sub aliqua specie honestatis, ut ille sub tali specie sit honestus, & moraliter bonus; sed actus de objecto, ut absolute honesto, est absolute honestus; ergo etiam de objecto sub aliqua specie honesto, erit in tali specie honestus.

109. Probatur secundò; quia objectum specificat actum, non prout est in re ipsa, sed prout proponitur; sed per errorem invincibilem sufficienter proponitur sub tali specie; ergo quatenus proponitur per talem errorem, tribuit bonitatem specificam actui voluntatis. Confirmatur, quia actio facta contra hujusmodi conscientiam erroneam, habet malitiam ejusdem speciei, quam haberet, si fieret contra conscientiam rectam, ut communiter conceditur; ergo etiam actio facta secundum eandem conscientiam, habebit bonita-

tem ejusdem speciei, quam haberet, si fieret secundum conscientiam rectam. Hæc interim, infra enim latius iterum de hac re Sect. 10.

SECTIO VI.

Quid in proposito eventu dicendum de Conscientia vincibiliter erronea?

DICO 1. Actus ille voluntatis applicandi medicinam ex motivo misericordie, quando medicina per errorem vincibilem mortem attulit ægroto, est simpliciter malus. Ita D. Thom. 1. 2. quest. 19. art. 6. ad 3. Medin. ibid. quest. 1. Cordub. lib. 3. quest. 4. P. Valent. 1. 2. d. 2. q. 14. punct. 5. ad 2. P. Aror. lib. 2. cap. 8. quest. 8. P. Vag. 1. 2. d. 60. cap. 2. n. 4. P. Sal. 1. 2. tract. 8. d. unica, sect. 3. n. 26. P. Sanch. lib. 1. de cal. cap. 11. num. 12. P. Soar. cit. d. 12. sect. 4. num. 10. Lorca d. 37. membr. 1. proposit. 2. P. Becan. cit. cap. 4. quest. 7. num. 12. P. Filiuc. tomo 2. tract. 21. cap. 4. num. 123. P. Amicus tomo 3. d. 25. num. 26. & alii. Probatur, quia ut actio sit simpliciter bona, requirit integram causam, ut notavit D. Thom. cit. ad 1. sed integra causa non est apprehendere objectum ut bonum, oportet enim, ut in intellectu sit etiam integra ratio apprehensionis boni, idest, ut res illa in intellectu judicetur bona, & nullo modo judicetur, nec debeat judicari mala; deberet autem sic judicari, licet contrarium judicetur per errorem vincibilem; ergo talis actio est simpliciter mala.

Et ratio hujus differentie inter bonam, & malam actionem est, quia quando voluntas tendit in id, quod ex conscientia vincibiliter erronea malum judicatur, etiam si a parte rei honestum sit, malitia est voluntaria; siquidem est a principio intrinseco cognoscente ipsam malitiam: quando autem tendit in id, quod ex simili conscientia judicatur honestum, cum malum sit, ita tendit in honestum, ut etiam maneat ratio voluntarii circa malitiam; siquidem levis, seu vincibilis ignorantia non tollit voluntarium, sed sola invincibilis; ergo cum ratio mali in utroque eventu maneat aliquo modo voluntaria, & imputetur; bonum autem debeat esse ex integra causa, hoc est, ita bonum, ut nullâ ratione sit malum, inde fit, ut voluntas illa non sit bona, sed simpliciter mala.

Oppones 1. Peccatum debet esse contra conscientiam; sed homo quando applicavit medicinam ægroto existimans profuturam, non egit contra, sed secundum conscientiam, licet vincibiliter errantem; ergo non peccavit. Resp. primò cum Alenf. 2. p. q. 120. majorem esse veram de omni peccato mortali; non autem de veniali; siquidem solum peccatum mortale est simpliciter prohibitum, solum autem illud, quod est prohibitum per aliquam legem propositam a conscientia, est contra conscientiam. Cum autem certum sit, non solum peccatum mortale, sed etiam veniale prohiberi; aliquando enim solum distinguuntur secundum magis, & minus, aliter respondendum: igitur.

Respondeo secundò distinguendo majorem: omne peccatum debet esse contra conscientiam, si conscientia accipiat pro judicio proximè dirigente actionem, quale in præsentem est conscientia vincibiliter errans; nego majorem: si accipiat pro alio judicio; concedo majorem: tunc enim peccatum erit contra illud, nempe contra judicium dictans: